



SHE ภาคปฏิบัติ

ตอน “รู้ตัวตนขององค์กรก่อนทำระบบ SHE”

วชิรวิชัย มธุรสสุวรรณ*

vachinavitch.m@pttplc.com

ต่อบ ยอมรับความจริงในข้อที่ว่าความพร้อมของแต่ละองค์กรในการทำระบบการบริหารจัดการความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม (SHE) นั้นไม่เท่ากัน องค์กรใดที่มีความพร้อมก็ดูจะได้เปรียบองค์กรอื่นๆ ที่มีความพร้อมน้อยกว่า แต่หากจะรอให้องค์กรมีความพร้อมในทุกๆ ด้านแล้วค่อยมาสนใจทำระบบ SHE นั้น บางทีอาจจะช้า หรือสายเกินไปก็ได้ สิ่งที่องค์กรน่าจะนำมาพิจารณามากกว่าความพร้อมหรือไม่พร้อมคือ **“รู้ตัวตนขององค์กรก่อนทำระบบ SHE”** เพราะการรู้ตัวตนขององค์กรจะทำให้องค์กรทราบว่าองค์กรยังขาดอะไร ต้องการอะไร ต้องปรับเปลี่ยนอะไร มีอะไรที่เกินความจำเป็น หรือมีจุดอ่อนตรงไหน จุดแข็งอยู่ตรงไหน หรือจะเริ่มต้นทำตรงจุดใด หรือเรื่องใดก่อน สิ่งนี้ต่างหากที่จะช่วยให้องค์กรทราบว่าองค์กรเราต้องการอะไรและจะต้องทำอะไรในระบบ SHE **บางครั้งอาจจะทำให้องค์กรทราบได้ว่าสิ่งที่เราจะต้องทำในระบบ SHE นั้น ไม่ได้มากมาย หรือเกินความสามารถขององค์กรเลย** ถ้าอย่างนั้นผู้อ่านคงต้องการจะทราบแล้วใช่หรือไม่ว่าแล้วถ้าจะรู้ตัวตนขององค์กรนั้นต้องรู้ประเด็นใด เรื่องใดบ้าง ผู้เขียนจะขอเสนอแนะตามประสบการณ์จริงเป็นเรื่องที่สำคัญๆ ดังนี้

เรื่องที่ 1: องค์กรของเราทำธุรกิจอะไร

การที่เราทราบธุรกิจขององค์กรเป็นอย่างดีจะทำให้รู้ว่าการทำธุรกิจของเรานั้น มีองค์ประกอบใด หรือกิจกรรมใด ขบวนการใดที่จะสร้าง หรือก่อปัญหาอะไรเกิดขึ้นได้บ้างโดยเฉพาะปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อในด้าน SHE โดยการปฏิบัติในเรื่องนี้ต้องตรวจสอบให้ครอบคลุมทุกองค์ประกอบของการดำเนินธุรกิจขององค์กร โดยสามารถแยกเป็นภายในองค์กรและภายนอกองค์กร ก็จะช่วยให้เราค้นหาปัญหาจากการทำธุรกิจขององค์กรได้ง่ายและครบถ้วน เช่น บริษัท ก๊าซหุงต้มในครัวเรือน จำกัด (มหาชน) ทำธุรกิจ บรรจุก๊าซลงถัง แล้วนำไปขายให้กับร้านค้าก๊าซ บริษัทฯ ก็สามารถค้นหาปัญหา

ได้ว่าธุรกิจที่ทำอยู่ตัวสินค้าสามารถทำให้เกิดอุบัติเหตุได้หากเกิดการรั่วของก๊าซขณะทำการบรรจุ หรือระหว่างการขนส่งไปส่งลูกค้า ยานพาหนะอาจจะไปเกิดอุบัติเหตุและทำให้เกิดเหตุการณ์ ที่รุนแรงได้ เช่น อาจจะมีก๊าซรั่วออกมาขณะเกิดการชนกันของยานพาหนะ เป็นต้น การที่องค์กรรู้ปัญหาจากการดำเนินธุรกิจขององค์กรเอง องค์กรก็จะได้ไปหามาตรการมารองรับเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้น เป็นต้น วิธีทำในเรื่องนี้ ให้ใช้การระดมสมองทุกหน่วยงานและไล่ทุกองค์ประกอบโดยละเอียดจะทำให้ได้กลุ่มปัญหาที่ชัดเจนขึ้น และนำมาพิจารณาว่าปัญหาใดส่งผลกระทบต่อมากที่สุด

เรื่องที่ 2: องค์กรของเราต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขอะไรบ้าง

ปฏิเสธไม่ได้ว่าในปัจจุบันเงื่อนไขด้าน SHE ที่แต่ละองค์กรต้องปฏิบัตินั้นมีมากมายจนนับไม่ถ้วน กระทั่งบางองค์กรนำไปกล่าวอ้างว่าไม่ทราบว่าจะต้องปฏิบัติเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นแล้ว เพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวในข้อนี้องค์กรต้องตรวจสอบองค์ประกอบตนเองเลยว่าเงื่อนไขอะไรบ้างที่ต้องปฏิบัติ โดยสามารถไล่ตั้งแต่เงื่อนไขที่เข้มงวดที่สุด คือ กฎหมายและข้อกำหนดอื่นๆ ลูกค้า คู่ค้า องค์กรเอง หรือองค์กรระหว่างประเทศ เป็นต้น เช่น บริษัท ก๊าซหุงต้มในครัวเรือน จำกัด (มหาชน) ต้องมีการเก็บก๊าซไว้ภายในองค์กร โดยในระหว่างการปฏิบัติงานอาจเกิดอุบัติเหตุได้ ซึ่งไปเข้าข่ายกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและระงับอัคคีภัย ซึ่งเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น ลักษณะอย่างนี้องค์กรก็ต้องปฏิบัติตามซึ่งหากองค์กรไม่ตรวจสอบก็อาจจะทำให้องค์กรพลาดและไม่ปฏิบัติตามได้ซึ่งก็จะส่งผลกระทบต่อตามมา โดยวิธีการสำรวจในเรื่องนี้ให้นำกฎหมายข้อกำหนดและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาแล้วไล่ตรวจเช็คในประเด็น หรือข้อที่เกี่ยวข้องก็จะทำให้ทราบส่วนที่ปฏิบัติและที่ยังไม่ปฏิบัติ จะได้นำไปปฏิบัติให้ครบถ้วน

เรื่องที่ 3: กิจกรรมการดำเนินการบอบอบครรภ์ เราเป็นที่รักใคร่ชอบพอบอบคนที่ยุ่รอบๆ อครรภ์เรา มากน้อยแค่ไหน

ปัจจุบันการทำธุรกิจต้องอยู่ร่วมกันกับชุมชนและสังคมได้ โดยเราต้องตรวจสอบดูว่าชุมชนและสังคมรอบๆ องค์กรของเรา ชอบหรือไม่ชอบอะไรจากองค์กรของเรา โดยเฉพาะด้าน SHE ซึ่งองค์กรต้องตรวจสอบทั้งเชิงรุกและเชิงรับ โดยไม่ควรที่จะรอให้คนที่ไม่ชอบในกิจกรรมการดำเนินการขององค์กรเรามาบอกแล้วองค์กรค่อยไปดำเนินการ หากปฏิบัติในลักษณะนี้แล้วอาจจะไม่ทันการณ์ได้ จึงต้องรีบดำเนินการตรวจสอบล่วงหน้าก่อน เช่น บริษัท ก้าวหน้า ต้มในครัวเรือน จำกัด (มหาชน) มีชุมชนอาศัยอยู่ใกล้ๆ โรงบรรจุ ก๊าซถึงขององค์กรเรา เวลาที่พนักงานบรรจุก๊าซถึงจะมีกลิ่น ก๊าซจนทำให้ชุมชนโดยรอบเกิดความรำคาญและไม่พอใจขึ้นได้ และอาจจะเกิดการประท้วง หรือขับไล่ได้ หากองค์กรของเราทำงานเชิงรุก เข้าไปพบชุมชนก่อนและอธิบายถึงสิ่งที่เกิดขึ้น พร้อมแนวทางการแก้ไขป้องกันก่อน ปัญหาการประท้วง หรือร้องเรียนก็จะไม่เกิดขึ้น เป็นต้น วิธีการสำรวจในเรื่องนี้คือการสำรวจในพื้นที่ ใช้การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์พูดคุยกับชุมชน การลงพื้นที่ทำกิจกรรมกับชุมชน ฯลฯ ก็จะได้ปัญหาออกมาเพราะเมื่อเราใกล้ชิดกับชุมชนและสังคมเขาเหล่านั้นก็จะกล้าบอกเล่าสิ่งต่างๆ ให้องค์กรทราบ

เรื่องที่ 4: ความรู้ ความสามารถและทัศนคติ บอบ บุคลากร

การดำเนินงานตามระบบ SHE เรื่องของบุคลากรเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะหากองค์กรใดมีความพร้อมของบุคลากรแล้วการดำเนินการในเรื่อง SHE ก็จะสำเร็จง่ายมาก ฉะนั้นประเด็นของ



บุคลากรที่ต้องตรวจสอบคือ ความรู้ความสามารถในด้าน SHE การยอมรับและทัศนคติที่มีต่อระบบ SHE สองเรื่องใหญ่ๆ ที่องค์กรต้องรู้ให้ได้ว่ามีอยู่ที่ระดับใด องค์กรจะได้วางแผนการดำเนินการได้อย่างถูกต้อง เช่น บริษัท ก้าวหน้า ต้มในครัวเรือน จำกัด (มหาชน) มีพนักงานที่ปฏิบัติการที่หน้างาน แต่ไม่เคยมีความรู้เรื่องความปลอดภัยในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับก๊าซเลยพนักงานเหล่านั้นก็ไม่สามารถที่จะปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องปลอดภัยได้ตลอดเวลา เพราะเขาเหล่านั้นไม่ทราบ ซึ่งหากมีปัญหาแบบนี้องค์กรก็ต้องเร่งรีบในการอบรมให้ความรู้เพื่อลดความเสี่ยงที่อาจจะเกิดจากการที่พนักงานเหล่านั้นไม่ทราบวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องลงได้ โดยแนวทางการสำรวจในเรื่องนี้สามารถให้การสัมภาษณ์ สอบถาม ตรวจสอบ ประวัติ สังเกตการณ์ปฏิบัติงาน การพูดคุย ฯลฯ

เรื่องที่ 5: ระบบการบริหารจัดการ SHE

ในการจัดทำระบบ SHE นั้นต้องอาศัยระบบการบริหารจัดการ เพราะต้องให้ทุกหน่วยงานและบุคลากรทุกคนมีส่วนร่วม และรับทราบในสิ่งที่ต้องปฏิบัติ ฉะนั้นการใช้ระบบการจัดการจะช่วยตอบสนองในเรื่องดังกล่าวได้เป็นอย่างดี ฉะนั้นองค์กรต้องพิจารณาว่า แนวทางของระบบการบริหารจัดการใดที่เหมาะสมกับองค์กรของเรา เพราะนั่นหมายถึงรวมถึง ทรัพยากรที่ต้องลงทุน ความสามารถของบุคลากรและที่สำคัญประโยชน์ที่ได้จากระบบที่องค์กรเลือกนั้นสอดคล้องกับลักษณะการดำเนินธุรกิจขององค์กรหรือไม่ โดยวิธีการปฏิบัติในเรื่องนี้ให้นำระบบการบริหารจัดการที่องค์กรต้องการจะตรวจสอบเปรียบเทียบ แล้วดูว่าข้อกำหนดของระบบการบริหารจัดการ SHE ระบบนั้นๆ กำหนดความต้องการอะไรไว้ และองค์กรของเรามีแล้วหรือยัง ครบถ้วนสอดคล้องและมีประสิทธิภาพหรือไม่ หรือยังไม่มีปฏิบัติ เป็นต้น เมื่อตรวจสอบ หรือเปรียบเทียบออกมาองค์กรก็จะเห็นช่องว่าง หรือรายละเอียดที่ยังขาดอยู่ก็จะช่วยให้องค์กรตัดสินใจได้ง่ายขึ้น

ทั้งห้าเรื่องใหญ่ๆ ที่แนะนำมาหากทุกองค์กรค้นหาตัวตนของตนเองแล้ว ก็จะช่วยให้การตัดสินใจนำระบบ SHE มาปฏิบัติก็จะทำได้ง่ายและตรงประเด็นมากขึ้น โดยปฏิบัติอย่างมีทิศทางและมีเป้าหมายทราบเรื่องที่ต้องเร่งดำเนินการและเรื่องใดสามารถชะลอไว้ก่อนได้ คือ ช่วยในการจัดลำดับความสำคัญ โดยจะส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กรนั่นเอง ซึ่งจะเป็นเรื่องใหญ่ที่จะต้องนำมาพิจารณาเพื่อสนับสนุนการทำระบบ SHE องค์กรโดยยังไม่รู้ตัวตนของตนเองก็รีบๆ ตรวจสอบโดยเร็วโดยใช้ห้าเรื่องหลักที่แนะนำมาก็น่าจะเพียงพอที่จะช่วยให้องค์กรรู้ตนเองได้แบบไม่ยากและใช้เวลาในการปฏิบัติไม่นาน ลองค้นหาตัวตนดูครับ แล้วท่านจะรู้ว่า องค์กรเราก็กพร้อมสำหรับการนำระบบ SHE เข้ามาปฏิบัติ